

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
algtekst
RT I 1999, 36, 469

Autoriõiguse seadus [terviktekst muudatustega kuni 22.02.99]

Vastu võetud 11.11.1992
RT 1992, 49, 615
jõustumine 12.12.1992 Muudetud järgmiste seadustega
(vastuvõtmise aeg, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg)

Terviktekst

AUTORIÕIGUSE SEADUS

26.06.1996	(RT I 1996, 49, 953)	26.07.1996
25.03.1998	(RT I 1998, 36/37, 552)	1.05.1998
21.01.1999	(RT I 1999, 10, 156)	15.02.1999
22.02.1999	(RT I 1999, 29, 398)	1.04.1999

Muudatusi sisaldava paragrahvi lõpus sulgudes on viide seadus(t)ele(vastuvõtmise kuupäev), millega kehtestati praegunesõnastus. Terviktekst avaldatakse 21. jaanuari 1999. a seaduseVI peatiki alusel.

I peatükk

ÜLDSÄTTED

§ 1. Autoriõiguse seaduse eesmärk ja ülesanded

(1) Autoriõiguse seaduse eesmärk on tagada kultuuri järjepidevareng ja kultuurisaavutustekaitse ning luua autoritele, teose esitajatele, fonogrammi tootjatele ning raadio- jatelevisiooniorganisatsioonidele soodsad tingimused teoste loomiseks ja kasutamiseks.

(2) Autoriõiguse seadus sätestab:

- 1) kirjandus-, kunsti- ja teadusteoste autoritele spetsiifilise õiguse(autoriõiguse)kaitse oma loometöö tulemustele;
- 2) isikute ringi, kes võivad omandada õigusi autori poolt loodudkirjandus-, kunsti- jateadusteoste ning nende õigused;
- 3) õigused teoste esitajatele, fonogrammide tootjatele ning raadio- jatelevisiooniorganisatsioonidele (autoriõigusega kaasnevad õigused);
- 4) autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamise piirangud teostekasutamisel ühiskonna huvides;
- 5) autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste teostamise garantiid ja kaitse.

(3) Käesolevas seaduses on arvestatud Euroopa Liidu Nõukogu intellektuaalse omandirentimise ja laenutamise õiguse ning teatavate intellektuaalse omandi valdkondakuuluvate autoriõigusega kaasnevate õiguste direktiivi 92/100/EMÜ 19. novembrist 1992 (EÜT L 34627.11.92) ja Euroopa Liidu Nõukogu direktiivi 93/83/EMÜ 27. septembrist 1993 (EÜT L 24806.10.93) sätteid mõnede eeskirjade kooskõlastamise kohta, mis käsitlevad autoriõigusi ning autoriõigusega kaasnevaid õigusi satelliitlevi ja kaabeltaasülekandevallas. [21.01.1999]

§ 2. Autoriõigusaktid

(1) Eesti Vabariigi autoriõigusaktid koosnevad käesolevast seadusest, selle alusel väljatöötatavatest teistest seadustest, Vabariigi Valitsuse, ministeriumide ja ametite muudest õigusaktidest.

(2) Autoriõigusakti vastuolu korral rahvusvahelise lepinguga, millega Eesti Vabariik on ühinenud, kohaldatakse rahvusvahelise lepingu sätteid.

§ 3. Autoriõiguse seaduse kehtivus

(1) Autoriõiguse seadust kohaldatakse teostele:

- 1) mille autoriks on Eesti Vabariigi kodanik või Eesti Vabariigis alaliselt elav isik;
- 2) mis on esmakordselt avaldatud Eesti Vabariigi territooriumil või mis on avaldamata, kuid asuvad Eesti Vabariigi territooriumil, sõltumata teoste loojakodakondsusest või alalisest elukohast;
- 3) mida tuleb kaitsta Eesti Vabariigis vastavalt rahvusvahelistele lepingutele, millega Eesti Vabariik on ühinenud.

(2) Teostele, mis on esmakordselt avalikustatud välisriigis või mis on avalikustamata, kuid asuvad välisriigi territooriumil ja mille autoriks on isik, kelle alaline elukoht või asukoht on välisriigi territooriumil, ning millele ei laiene käesoleva paragrahvi 1. lõike punkt 3, kohaldatakse käesolevat seadust ainult juhul, kui see riik garanteerib samasuguse kaitse Eesti Vabariigi autorite teostele ja teostele, mis on esmakordselt avaldatud Eesti Vabariigis.

(3) Teose kaitstust autoriõigusega eeldatakse, välja arvatud juhul, kui käesolevast seadusest ja muudest autoriõigusaktidest tulenevalt esineb seda välistav ilmne asjaolu. Tõendamiskohustus lasub teose autoriõigusega kaitstuse vaidlustajal. [21.01.1999]

II peatükk

AUTORIÕIGUSEGA KAITSTAVAD TEOSSED

§ 4. Teosed, millele tekib autoriõigus

(1) Autoriõigus tekib kirjandus-, kunsti- ja teadusteostele.

(2) Teoseks käesoleva seaduse tähenduses loetakse isiku mis tahes originaalset loomingu tegevuse tulemust kirjanduse, kunsti või teaduse valdkonnas, mis on väljendatud mingisuguses objektiivses vormis ja on selle vormi kaudu tajutav ning reprodutseeritav kasvatetult või mingi tehnilise vahendi abil.

(3) Teosed, millele tekib autoriõigus, on:

- 1) ilukirjandus-, publitsistika-, poliitika-, haridusalased jms kirjalikud teosed;
- 2) teaduslikud ja populaarteaduslikud kirjalikud ja kolmemõõtmelised teosed (monograafiad, artiklid, teadusliku töö aruanded, plaanid, skeemid, maketid, mudelid, testid jms);
- 3) arvutiprogrammid, mida kaitstakse nagu kirjalikke teoseid;
- 4) kõned, loengud, ettekanded, jutlused jt teosed, mis koosnevad sõnadest ja on väljendatud suuliselt (suulised teosed);
- 5) stsenaariumid ja stsenaariumi plaanid, libretod;
- 6) draama- ja muusikalised draamateosed;
- 7) muusikateosed tekstiga ja ilma tekstita;
- 8) koreograafiateosed ja pantomiimid;
- 9) audiovisuaalsed teosed (kino-, tele-, videofilmid ja -programmid, televisioonisaated);
- 10) raadioteosed;
- 11) maalikunsteosed, graafikateosed, trükikunsteosed, joonistused, illustratsioonid;
- 12) lavastused ja lavakujunduslikud teosed;
- 13) skulptuuriteosed;
- 14) arhitektuurne graafika (joonistused, eskiisid, skeemid, joonised, plaanid, projektid jm), projekti sisu lahtimõtestavad seletuskirjad, tekstilisad, programmid, arhitektuursete plastikateosed (mudelid, maketid jm), arhitektuuri- jamaastikuarhitektuuriteosed (hooned, rajatised, pargid, haljasalad jm), linnaehitusansambli ja kompleksid;
- 15) tarbekunsteosed;

- 16) disaini- ja moekunstiteosed;
 - 17) fotograafiateosed ja fotograafiaga analoogilisel viisil saadud teosed, slaidid ja slaidifilmid;
 - 18) kartograafiateosed (topograafilised, geograafilised, geoloogilised jt kaardid, atlased, maketid);
 - 19) õigusaktide projektid;
 - 19¹) standardid ja standardite kavandid;
 - 20) arvamused, retsensioonid, eksperthinnangud jms;
 - 21) tuletatud teosed, see on teose tõlge, algse teose kohandus (adaptsioon), töötlus (arranžeerimine) ja teose muu töötlus;
 - 22) teoste kogumikud ja informatsiooni kogumikud (sealhulgas andmebaasid);
 - 23) muud teosed.
- (4) Autoril tekib autoriõigus ka teose loomise vaheetappide resultaatidele (eskiis, visand, plaan, joonis, peatükk jms), kui need vastavad käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud.
- (5) Teose originaalne pealkiri (nimetus) kuulub kaitsmisele teosega võrdsetel alustel. [21.01.1999; 22.02.1999]

§ 5. Intellektuaalse tegevuse tulemused, millele käesolevat seadust eikohaldata

Käesolevat seadust ei kohaldata:

- 1) ideedele, kujunditele, mõistetele, teooriatele, protsessidele, süsteemidele, meetoditele, kontseptsioonidele, printsiipidele, avastistele, leiutistele jms intellektuaalsetegevuse resultaatidele, mis on kirjeldatud, selgitatud või muul viisil väljendatud teoses;
- 2) rahvaloominguteoste;
- 3) õigusaktidele ja haldusdokumentidele (seadused, seadlused, määrused, põhimäärused, juhendid, käskkirjad) ning nende ametlike tõlgetele;
- 4) kohtulahenditele ning nende ametlike tõlgetele;
- 5) riigi ametlikele sümbolitele ja organisatsioonide sümbolile (lipud, vapid, ordenid, medalid, märgid jne) ning rahamärkidele;
- 6) päevauudistele;
- 7) üksikutele väidetele ja andmetele.

§ 6. Autoriõiguse tekkimine, sõltumata teoseesmärgist, väärtusest, väljendusvormist ja fikseerimise viisist

Teose eesmärk, väärtus, konkreetne väljendusvorm või fikseerimise viis ei saa olla aluseks autoriõiguse mittedunnustamisele.

§ 7. Autoriõiguse tekkemoment

- (1) Autoriõigus teosele tekib teose loomisega.
- (2) Teose loomiseks loetakse teose mingis objektiivses, tajumist ja reprodutseerimist võimaldavas vormis fikseerimise momenti.
- (3) Autoriõiguse tekkimiseks ning teostamiseks ei nõuta teoseregistreerimist, deponeerimist või muude formaalsuste täitmist.

§ 8. Autoriõigus avalikustamata ja avalikustatud teoste

Autoriõigus tekib nii avalikustamata kui ka avalikustatud (avaldatud, avalikult esitatud, üldsusele näidatud ja üldsusele ülekantud) teoste. Üldsuseks loetakse määramata isikute ringiväljaspool perekonda ja lähimat tutvusringkonda.

§ 9. Avaldatud teosed

(1) Teos loetakse avaldatuks, kui teos või teose mis tahes vormisreprodutseeritud koopiadon autori nõusolekul antud üldsusele kasutamiseks koguses, mis võimaldab üldsusel sellegatutvuda või seda omandada. Teose avaldamiseks loetakse muu hulgas teose trükiväljaandmist, teose eksemplaride panemist müügile, jaotamist, laenutamist, rentimist ja muulviisil tasuta võitasa eest kasutada andmist.

(1¹) Teose või selle koopia rentimine käesoleva seadusetähenduses on teose või sellekoopia andmine ajutiseks kasutamiseks otsese või kaudse varalise kasu saamiseesmärgil.

(1²) Teose või selle koopia laenutamine käesoleva seadusetähenduses on teose või sellekoopia andmine ajutiseks kasutamiseks üldsusele avatud asutuse kaudu otsese või kaudse varalise kasu saamise eesmärgiga.

(2) Teos loetakse avaldatuks, kui see on salvestatud arvutisüsteemi, mis on üldsusele avatud.

(3) Teose avaldamiseks ei loeta draama- ja muusikalise draamateose ning muusikateose esitamist, audiovisuaalse teose demonstreerimist, kirjandusteose avalikku esitamist, kirjandus- ja kunstiteose ülekandmist raadios ja televisioonis või teose ülekandmist kaabelvõrgu kaudu, väljaarvatud käesoleva paragrahvi 2. lõikes toodud juhul. [21.01.1999]

§ 10. Avalikult esitatud, üldsusele näidatud ja üldsusele ülekantud teosed

(1) Teos loetakse esitatuks, kui see on ette loetud, mängitud, tantsitud, näideldud või muulviisil ette kantud kas vahetult või mis tahes tehnilise vahendi või protsessivahendusel.

(2) Teos loetakse näidatuks (eksponeerituks), kui teost või selle koopiadon demonstreeritud kas vahetult või filmi, slaidi, televisiooni või mis tahes muu tehnilise vahendivõi protsessi abil.

(3) Teos loetakse ülekantuks, kui see on avalikustatud raadio, televisiooni, kaabelvõrgu vahendusel või muul viisil, mis ei ole seotud teose koopiade levitamisega.

(4) Teose avalikuks esitamiseks, üldsusele näitamiseks või üldsusele ülekandmiseks loetakse:

1) teose avalikustamist kohas, mis on üldsusele avatud, või ka kohas, mis pole küll laiemale üldsusele avatud, kuid kus viibib määramata arv isikuid väljastpoolt perekonda ja lähimat tutvusringkonda;

2) teose ülekandmist või taasülekandmist üldsusele mistahes tehnilise vahendi või protsessi vahendusel, sõltumata sellest, kas üldsus teost tegelikult tajus või mitte. [21.01.1999]

§ 10¹. Piraatkoopia

(1) Piraatkoopia käesoleva seaduse tähenduses on teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti mis tahes vormis ilma teose autori, tema õiguste valdaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata reprodutseeritud koopia ühes vastava pakendiga või ilma selleta.

(2) Piraatkoopiaks loetakse ka teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti selline koopia, mis on reprodutseeritud välisriigis teose autori, tema õiguste valdajavõi autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loa alusel, kuid Eestisse sisse veetud ilma autori, tema õiguste valdajavõi autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata. [21.01.1999]

III peatükk

TEOSE LOOMISEL TEKKIVAD ÕIGUSED

§ 11. Autoriõiguse sisu

(1) Teose autoril tekib teose loomisega autoriõigus sellele teosele. Autoriõiguse sisumoodustavad isiklikud mittevaralised õigused ja varalised õigused.

(2) Autori isiklikud mittevaralised õigused on autori isikust lahutamatud ning ei ole üleantavad autori eluajal.

(3) Autori varalised õigused on üleantavad kas üksikute õigustena või õiguste kogumina, kas tasu eest või tasuta.

(4) Autori isiklike mittevaraliste ja varaliste õiguste piiramine võib toimuda ainult käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel.

§ 12. Isiklikud mittevaralised õigused

(1) Teose autoril on õigus:

1) esineda üldsuse ees teose loojana ja nõuda teose loomise faktitunnustamist teose autorsuse seostamise teel tema isiku ja nimega teose mis tahes kasutamisel (õigus autorsusele);

- 2) otsustada, millisel viisil peab olema tähistatud autori nimi teose kasutamisel kas autori kodanikunimega, autorimärgiga, varjunimega (pseudonüümiga) või ilma nimeta (anonüümselt) (õigus autorinimele);
 - 3) teha ise või lubada teha teistel isikutel teoses endas, tema pealkirjas (nimetuses) või autorinime tähistuses mis tahes muudatusi ning õigus vaidlustada ilma autorinõusolekuta tehtud muudatusi (õigus teose puutumatusle);
 - 4) lubada lisada oma teosele teiste autorite teoseid (illustratsioone, eessõnasid, järelsõnasid, kommentaare, selgitusi, uusi osasid jms) (õigus teose lisadele);
 - 5) vaidlustada mis tahes moonutusi ja teisi ebatäpsusi teoses endas, selle pealkirjas või autorinime tähistamises ning autorile või tema teosele antud hinnanguid, mis kahjustavad autori au ja väärikut (õigus autori au ja väärikutekaitsele);
 - 6) otsustada, millal teos on valmis üldsusele esitamiseks (õigus teose avalikustamisele);
 - 7) oma avalikustatud teost täiendada ja parandada (õigus teose täiendamisele);
 - 8) nõuda teose kasutamise lõpetamist (õigus teos tagasivõtta);
 - 9) nõuda oma autorinime kõrvaldamist kasutatavalt teoselt.
- (2) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 7, 8 ja 9 fikseeritud õiguste teostamine toimub autori kulul ning autor on kohustatud hüvitama kahju, mis tekib isikul, kes teost kasutas.

§ 13. Varalised õigused

- (1) Autorile kuulub ainuõigus igal moel ise oma teost kasutada, lubada jakeelata oma teosesamaviisilist kasutamist teiste isikute poolt ja saada tulu oma teose sellisest kasutamisest, välja arvatud käesoleva seaduse IV peatükis ettenähtud juhud. Sealhulgas kuulub autorile õigus:
- 1) reprodutseerida oma teost (õigus teose reprodutseerimisele). Reprodutseerimiseks loetakse ühe või mitme koopia tegemist teosest või teose osast mis tahes materiaalses vormis;
 - 2) levitada oma teost ja selle koopiaid üldsusele kas müümise või muul viisil omandiõiguse üleandmise teel: teost laenutades, rentides või muul viisil kasutada andes (õigus teose levitamisele). Teose või selle koopiade müümisel või muul viisil omandiõiguse üleandmisel nimetatud õigus lõpeb, välja arvatud käesoleva paragrahvi 2. lõikes ettenähtud juhud;
 - 3) importida oma välisriigis avaldatud teose koopiaid nende üldsusele levitamise (müümise, laenutamise, rentimise jms kasutada andmise) eesmärgil;
 - 4) tõlkida oma teos (õigus teose tõlkimisele);
 - 5) teha teosest kohandusi (adaptsioone), töötusi (arrangeeringuid) ja teisi töötusi (õigus teose töötlemisele);
 - 6) koostada ja välja anda oma teoste kogumikke ja süstematiseerida omateoseid (õigus teoste kogumikele);
 - 7) teost avalikult esitada kas elavas või tehniliselt vahendatud ettekandes (õigus avalikule esitamisele);
 - 8) teost üldsusele näidata (õigus teose eksponeerimisele). Teose eksponeerimine tähendab teose või tema koopia näitamist kas vahetult või filmi, slaidi, televisiooni või mistahes muu tehnilise vahendi või protsessi abil;
 - 9) kanda teos üle raadio, televisiooni, kaabelvõrgu, satelliidi ja muude tehnikavahendite vahendusel (õigus teose ülekandmisele);
 - 10) teostada oma arhitektuurne projekt seaduses ettenähtud korras;
 - 11) teostada oma disaini-, tarbekunstiteose jms projekt.
- (2) Audiovisuaalse teose autorile, fonogrammide salvestatud teose autorile, arvutiprogrammi autorile, arvuti või mis tahes muu tehnilise vahendi abil kasutatava teose autorile kuulub õigus lubada oma teose rentimist või muul viisil üldsusele kasutada andmist. [21.01.1999]

§ 14. Autori õigus saada autoritasu

- (1) Autoril on õigus saada tasu teose kasutamise eest teiste isikute poolt (autoritasu), välja arvatud käesoleva seadusega ettenähtud juhud.

(2) Autoritasu, sealhulgas rendi suurus, selle kogumise ja väljamaksmise kord, määratakse kindlaks autori ja teose kasutaja vahelise kokkuleppega (lepinguga) või autori volitusel autoreidesindava organisatsiooni või muu isiku ja teose kasutaja vahelise kokkuleppega käesolevaseaduse § 76 3. lõikes ning § 77 3. lõikessättestatud erisusi arvestades.

(3) Kuni ei ole saavutatud käesoleva paragrahvi 2. lõikesmärgitud kokkulepet, on teosekasutamine keelatud.

(4) Kui pooled on autoritasus kokku leppinud, kuid kohustatud pool ei täidatähtpäevakstemat lasuvat kohustust osaliselt või täielikult, peab kohustatud pool teosekasutamise lõpetama, kui ei ole õigustatud poolega kokku lepitud teisiti.

(5) Käesoleva paragrahvi 4. lõikes sätestatu eiramine loetakse teose kasutamiseks ilma autori või tema õiguste valdaja loata. [21.01.1999]

§ 15. Tasu kujutava kunsti teose edasimüümise eest

(1) Kujutava kunsti teose originaali edasimüümisel avalikulenampakkumisel (oksjonil), kaubandus- või kunstiorganisatsioonide kaudu on teose autoril õigus saada viisprotsentimüügisummast.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud autoritasu tuleb teose edasimüüki korraldanud isikul kanda autoreid esindava organisatsiooni pangakontole tervikuna hiljemalt kümnenädal päeval müügi toimumise päevastarvates. [21.01.1999]

§ 16. Autoriõigus ja omandiõigus

(1) Autoriõigus teosele kuulub autorile või tema pärijalesõltumata sellest, kellel on omandiõigus sellele materiaalsele objektile, milles teos on väljendatud. Autori või tema pärijavaraliste õiguste teostamise viis määratakse kindlaks autori või temapärija ja omaniku vahelise kokkuleppega.

(2) Kujutava kunsti teose autoril on õigus nõuda oma teosest koopiavalmistamiseks juurdepääsu teose originaalile, mis on teise isiku omanduses või tiitlipärases valduses.

(3) Omaniku nõusolekul võib autor parandada, täiendada või muul viisil ümber töötada oma kujutava kunsti teost, arhitektuuri-, tarbekunsti-, disaini- jms teost.

IV peatükk

AUTORI VARALISTE ÕIGUSTE TEOSTAMISE PIIRAMINE (TEOSE VABA KASUTAMINE)

1. PÕHISÄTTED

§ 17. Autori varaliste õiguste piiramine

Erandina käesoleva seaduse §-st 13, kuid tingimusel, et see ei tee kahju teose kasutamisele, ei toimu varalise kasu saamise eesmärgil ega kitsenda autori seaduslikke huvisid, on lubatud teose kasutamine autori nõusolekuta ja autoritasu maksimiseta ainult käesolevaseaduse §-des 1825 otseselt ettenähtud juhtudel. [21.01.1999]

§ 18. Teose vaba kasutamine isiklikeks vajadusteks

(1) Autori nõusolekuta ja autoritasu maksimiseta on lubatud teise isiku õiguspäraselt avaldatud teose reprodutseerimine isiklikeks vajadusteks (teadusliku uurimistööks, õppetööks jms).

(2) Ei ole lubatud reprodutseerida isiklikeks vajadusteks ilma autori nõusolekuta ja autoritasu maksimiseta:

1) arhitektuuriteoseid hoonetena või muude analoogiliste rajatistena;

2) piiratud tiraažiga kujutava kunsti teoseid;

3) andmebaase;

4) arvutiprogramme, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 24 ja 25 ettenähtud juhud;

5) muid teoseid juhul, kui see on vastuolus teose kasutamisega või kitsendab autori seaduslikke huvisid.

(3) Audiovisuaalset teost või teose helisalvestist on lubatud kasutada isiklikeks vajadusteks käesoleva seaduse §-des 26 ja 27 ettenähtud korras.

(4) Käesoleva paragrahvi 1. lõige ei laiene juriidilistele isikutele.

2. TEOSE KASUTAMINE AUTORINÕUSOLEKUTA JA TASU MAKSMISETA

§ 19. Teose vaba reprodutseerimine teaduslikel, hariduslikel, informatsioonilistel, õigusemõistmise ja halduslikel eesmärkidel

Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta, kuid kasutatud teose autori nimevõinimetuse, kui see on teosel näidatud, teose pealkirja (nimetuse) ning avaldamisallikakohustusliku äranäitamisega on lubatud:

1) õiguspäraselt avaldatud teoste refereerimine ja tsiteerimismotiveeritud mahus järgides refereeritava või tsiteeritava teose kui terviku mõtte õigedasiandmise kohustust, sealhulgas ajalehtede ja ajakirjade artiklite refereerimine ja tsiteerimine ajakirjandusestülevaate andmise eesmärgil;

2) õiguspäraselt avaldatud teose või selle osade kasutamine illustreeriva materjalina trükiväljaandes, raadio- ja televisioonsaates, audio- ja videosalvestises õppe-eesmärkidel nende eesmärkidega motiveeritud mahus;

3) ajalehtedes, ajakirjades jm perioodilistes väljaannetes avaldatud artiklite, avaldatud teostest katkendite või lühikeste teoste reprograafiline reprodutseerimine eranditult õppe- ja teaduslikel eesmärkidel haridus- ja teadusasutustes, mille tegevus eitaotle otseseid või kaudseid majandusliku kasu saamise eesmärke;

4) 6) [kehtetud 21.01.1999]

7) avalikult peetud kõnede, ettekannete, jutluste, kohtukõnede jm suuliste teostereprodutseerimine ajakirjanduses, kinos, raadios, televisioonis või kaabelvõrguvahendusel päevasündmuste kohta informatsiooni edasiandmise eesmärgil ulatuses, mis vastab sellise informatsiooni edasiandmise vajadustele. Käesolevas punktis nimetatud avalikult esitatud teoste kogumike väljaandmise õigus kuulub autorile;

8) teose reprodutseerimine õigusemõistmise või haldustegevuse käigus ulatuses, mis vastab õigusemõistmise või haldusfunktsioonide teostamise eesmärkidele;

9) avalikustatud teoste väljaandmine reljeefses punktikirjas või muultehnilisel viisil pimedate jaoks, välja arvatud teosed, mis on spetsiaalselt loodud pimedate jaoks sellistele viisidele reprodutseerimiseks.

§ 20. Teose vaba reprodutseerimine raamatukogu, arhiivi või muuseumi poolt

(1) Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta on lubatud reprodutseerida raamatukogu, arhiivi või muuseumi püsikollektsioonis olevat teost üksikute koopiatena, selleks et:

1) asendada kadunud, hävinud või kasutamiskõlbmatuks muutunud teos või selle koopia või, sellise ohu tõenäosuse korral, teha koopia teose säilimise tagamiseks või

2) asendada mõne teise raamatukogu, arhiivi või muuseumi püsikollektsioonikuulunud teos või selle koopia juhul, kui see on kadunud, hävinud või muutunud kasutamiskõlbmatuks.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud teostereprodutseerimine on lubatud tingimusel, et antud raamatukogu, arhiivi või muuseumi tegevus ei taotle otsest egakaudset majanduslikku kasu ja on võimatu omandada teose uut koopiat.

§ 21 [kehtetu 21.01.1999]

§ 22. Teose vaba avalik esitamine

Autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta, kuid kasutatud teose autori nimevõinimetuse, kui see on teosel näidatud, kohustusliku äranäitamisega on lubatud teose avalikesitamine õppeasutustes vahetus õppeprotsessis nende asutuste õpetavpersonal ja õpilaste poolt ning tingimusel, et kuulajaskonna või vaatajaskonna moodustavad õpetavpersonal ja õpilased või teised isikud (lapsevanemad, eestkostjad, hooldajad jne), kes on otseselt seotud õppeasutusega, kus teost avalikult esitatakse.

§ 23. Teose ajutise salvestise kasutamine raadio ja televisiooni poolt

(1) Autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta on raadiol jatelevisioonil lubatud teha ajutine salvestis teosest, millele tal on eetrisseandmise õigus, tingimusel, et sellises salvestis tehakse raadio ja televisiooni oma tehniliste vahenditega ja enda poolt kasutamiseks.

(2) Raadio ja televisioon on kohustatud käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud salvestise hävitama 30 päeva möödumisel selle tegemisest, kui sellisel salvestatud teose autoriga ei ole kokku lepitud teisiti.

(3) Käesolevas paragrahvis ettenähtud ajutine salvestis ei kuulu hävitamisele juhul, kuisellel on suur kultuurilooline väärtus. Nimetatud juhul kuulub salvestis säilitamisele raadio jatelevisiooni arhiivis kui eranditult dokumentaalset iseloomu omav teos ilma selleks autorilt nõusolekut küsimata. Arhiivis

säilitamisele kuuluvate teoste kohta teebotsuse raadio- jatelevisiooniorganisatsioon, vaidluse korral aga riigiarhiivaar. [25.03.1998;21.01.1999]

§ 24. Arvutiprogrammi vaba kasutamine

(1) Kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti, on arvutiprogrammiõiguspärasel kasutajal õigusilma programmi autori nõusolekuta ja täiendava autoritasu maksmiseta programmeprodutseerida, tõlkida, kohandada (adaptsioon) ning muul viisil ümbertöötada ja saadudtulemusi reprodutseerida tingimusel, et see on vajalik:

- 1) programmi kasutamiseks seadmel või seadmetel, ulatuses jaeesmärkidel, milleksprogramm omandati;
- 2) programmis esinevate vigade parandamiseks.

(2) Arvutiprogrammi õiguspärasel kasutajal on õigus ilmaprogrammi autori nõusolekuta jatäiendava autoritasu maksmiseta teha programmist arhiivikoopiaid tingimusel, et neidkasutatakse ainult kadunud, hävinud või kasutamiskõlbmatuks muutunudprogrammistaastamiseks.

(3) Arvutiprogrammi õiguspärasel kasutajal on õigus ilmaprogrammi autori nõusolekuta jatäiendava autoritasu maksmiseta, kuid tingimusel, et ei rikuta autori õigusi, uuridaselleprogrammi funktsioneerimist, et selgitada välja programmelemendi aluseks olevad ideedjapõhimõtted.

(4) Isik, kellel õiguslik alus programmi kasutamiseks on ära langenud,peab hävitamakäesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes nimetatud programmi, sellekoopia või töötluse. [21.01.1999]

§ 25. Arvutiprogrammi vaba pöördprojekteerimine(dekompileerimine)

(1) Arvutiprogrammi õiguspärasel kasutajal on õigus ilmaprogrammi autori nõusolekuta jatäiendava autoritasu maksmiseta reprodutseerida programmi ning seda tõlkidajuhul, kui see onhädavajalik informatsiooni saamiseks algsest programmist sõltumatult loodudprogrammiühilduvuse tagamiseks teiste programmidega, kui on täidetud järgmisedtingimused:

- 1) seda teeb programmi õiguspärane kasutaja või tema pooltantud ülesande aluselmõni teine vastavat autori luba omav isik;
- 2) programmide ühilduvust tagav informatsioon ei ole olnud käesolevalõikepunktis 1 nimetatud isikutele eelnevalt kättesaadav;
- 3) selline tegevus piirdub algse programmi osadega, mis on vajalikudühilduvusetagamiseks.

(2) Informatsiooni, mis on saadud käesoleva paragrahvi 1. lõikesettenähtud tegevusega, eitohi:

- 1) kasutada muuks otstarbeks kui sõltumatult loodud programmiühilduvusetagamiseks;
- 2) üle anda kolmandatele isikutele, välja arvatud juhul, kui see on vajaliksõltumatultloodud programmi ühilduvuse tagamiseks;
- 3) kasutada oma olemuselt sarnase programmi arendamiseks, tootmiseks,realiseerimiseks või muude algse programmi autori autoriõigust rikkuvate tegudesooritamiseks. [21.01.1999]

3. TEOSE KASUTAMINE AUTORI NÕUSOLEKUTA,KUID TASU MAKSMISEGA

§ 26. Audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise kasutamine isiklikevajadusteks

(1) Autori nõusolekuta on lubatud reprodutseerida audiovisuaalset teostvõi teosehelisalvestist kasutaja enda isiklikeks vajadusteks (teaduslikuks uurimistööks,õppetööks jms).Autoril, aga samuti teose esitajal ja fonogrammi tootjal on õigus saada õiglast tasuteose või fonogrammi sellise kasutamise eest (§ 27).

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõige ei laiene juriidilistele isikutele.

§ 27. Tasu audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise kasutamise eestisiklikevajadusteks

(1) §-s 26 ettenähtud teoste kasutamise kompenseerimiseksautoritele, aga samuti teosteesitajatele ja fonogramme tootjatele maksavad isiklikuks reprodutseerimiseks mõeldudsalvestusseadmete (magnetofonide, videomagnetofonide jms) ja tühjade (salvestuseta)audio- javideosalvestuseks mõeldud vahendite (lintide, kassettide jms) tootjad ning importijadvastavattasu, mis jaotatakse õiglaselt autorite, teoste esitajate ja fonogramme tootjate vahel,lähtudesteoste ja fonogramme kasutamisest.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tasuväljamaksmise korra kehtestab VabariigiValitsus.

(3) Kultuuriministeerium määrab igal aastal kindlaks tasu suuruse, ollesselle eelnevaltkooskõlastanud salvestusseadmeid ning audio- ja videosalvestuseks mõeldudvahendite tootjaidja importijaid ning autoreid esindavate organisatsioonidega.

(4) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tasu eivõeta salvestusseadmetelt ja tühjadelt (salvestuseta) audio- ja videosalvestuseks mõeldud vahenditelt:

- 1) mis on eksporditud;
- 2) mida kasutatakse professionaalseks salvestamiseks;
- 3) mida kasutatakse salvestiste tegemiseks nägemis- ja kuulmispuuetegainimestele;
- 4) mis on seadustega ettenähtud korras vabastatud tasust.

(5) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tasu kogujaks määratud autoreid esindaval organisatsioonil on õigus saada tolli- ja statistikaorganitelt, tootja- ja jaimpordiorganisatsioonidelt kõiki vajalikke andmeid tasu kogumiseks. [26.06.1996]

V peatükk

ISIKUD, KELLELE KUULUB AUTORIÕIGUS

§ 28. Teose autor

- (1) Autori isiklikud mittevaralised õigused ja varalised õigused kuuluvad algselt teoseautorile, kui käesoleva seadusega autori varaliste õiguste osas ei ole ettenähtud teisiti.
- (2) Teose autoriks on füüsiline isik või füüsilised isikud, kes on selle teose loonud.
- (3) Juriidilisele isikule kuulub autoriõigus vaid käesoleva seadusega ettenähtud juhtudel.

§ 29. Autorsuse presumptsioon

- (1) Isiku, kes avaldab teose oma nime all või oma üldtuntud pseudonüümi või autorimärgiall, autorsust presumpeeritakse (eeldatakse), kuni pole tõendatud vastupidist. Tõendamiskohustus lasub autorsuse vaidlustajal.
- (2) Anonüümselt, pseudonüümi või autorimärgi all avalikustatud teose autoril on autoriõigus sellele teosele. Momendini, mil autor avab oma kodanikunime järgestab oma autorsust, teostab autori varalisi õigusi teose õiguspäraselt avaldanud isik.
- (3) Autorit käesoleva paragrahvi 2. lõikes ettenähtud juhtudel esindanud isik säilitab temapoolt esindajaks olemise ajal omandatud õigused teose kasutamiseks, kui tema ja autorivahelise kokkuleppega ei ole ette nähtud teisiti. [21.01.1999]

§ 30. Ühine autorsus

- (1) Autoriõigus teosele, mille on loonud kaks või enam isikut omaühise loomingulise tegevusega, kuulub selle autoritele ühiselt.
- (2) Ühise loomingulise tegevusega loodud teos võib moodustada ühe jagamatu terviku (ühisautorsus) või koosneda osadest, millest igaühel on samuti iseseisv tähendus (kaasautorsus). Teose osa loetakse iseseisvat tähendust omavaks, kui seda saab kasutada sõltumatult selle teoseteistest osadest.
- (3) Igale kaasautorile kuulub autoriõigus ka tema poolt loodud iseseisvatähendusega osateoses ning ta võib kasutada seda teose osa iseseisvalt. Selline kasutamine ei tohikahjustada teiste kaasautorite õigusi ega olla vastuolus teose kaasautorite poolt ühisekasutamise huvidega.
- (4) Suhted ühiste autorite vahel autoriõiguse teostamisel, sealhulgas autoritasu jagamisel, määratakse kindlaks nende kokkuleppega. Sellise kokkuleppe puudumisel teostavad autoriõiguste teosele kõik autorid ühiselt, autoritasu aga jagatakse nende vahel võrdsetes osades.
- (5) Igaüks ühistest autoritest võib pöörduda kohtusse või võtta tarvitusele muid abinõusid ühiselt loodud teose kaitseks ning autoriõiguse rikkumise kõrvaldamiseks.
- (6) Autorite konsulteerimine, administratiivse juhtimise funktsioonide täitmine, teoseredigeerimine, graafikute, skeemide jms joonestamine ja muu tehnilise abi osutamine autoritele ole aluseks ühise autorsuse tekkimisele.
- (7) Töölepingu alusel oma otseste tööülesannet täitmise korras teose loomisel on autorikollektiivi moodustamisel vaja isiku eelnevat nõusolekut tema autorikollektiivilülitamiseks. Autorikollektiivi töös osalemisest keeldumist mõjuvatel põhjustel ei loetatud distsipliini rikkumiseks.

§ 31. Autoriõigus kollektiivsele teosele

(1) Kollektiivseks teoseks loetakse teost, mis koosneb erinevate autoritekaastöödest, mison ühendatud ühtseks tervikuks füüsilise või juriidilise isikupoolt tema initsiatiivil ja juhtimisel ning mis antakse välja selle füüsilise või juriidilise isiku nimevõi nimetuse all (teatmeteosed, teaduslik kogumik, ajaleht, ajakiri ja teised perioodilised või jätkuväljaandedjms).

(2) Autoriõigus kollektiivsele teosele kuulub isikule, kelle initsiatiivil ja juhtimisel selline teos loodi ja kelle nime või nimetuse all see välja anti, kui lepinguga pole ettenähtud teisiti.

(3) Kollektiivsesse teosesse võetud teoste (kaastööde) autoritele kuulub autoriõigus omateosele ning nad võivad oma teoseid kasutada iseseisvalt, kui lepinguga ei ole kindlaksmääratud teisiti. Kaastööde autoreid ei loeta ühisteks autoriteks.

§ 32. Autoriõigus töölepingu alusel loodud teosele

(1) Töölepingu alusel oma otseste tööülesannetäitmise korras loodud teose autoril tekib autoriõigus sellele teosele, kuid autori varalised õigused teose kasutamisekstööülesannetega ettenähtud eesmärgil ja piirides lähevad üle tööandjale, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Autor võib iseseisvalt kasutada oma otsetetööülesannete täitmise korras loodud teostööülesannetega ettenähtud eesmärgil ainult tööandja eelneval nõusolekul, näidates äratööandjanime või nimetuse. Sellisel juhul on autoril õigus saada autoritasu teose kasutamise eest.

(3) Autor võib iseseisvalt kasutada oma tööülesannetäitmise korras loodud teoste eesmärgil, mis ei ole tema tööülesannetega ette nähtud, kui töölepingus ei ole ette nähtud teisiti. Sellisel teose kasutamisel tuleb ära näidata tööandja nimi võinimetuse.

(4) Õigusaktides ettenähtud juhtudel makstakse tööülesannete täitmise korras loodud teose autorile lisaks töötasule (palgale) ka autoritasu teose kasutamise eest. Autoritasu maksmine võidakse ette näha ka tööandja ja autori vahelise kokkuleppega.

§ 33. Autoriõigus audiovisuaalsele teosele

(1) Audiovisuaalseks teoseks loetakse mis tahes teost, mis koosneb korrapäraselt seotud kujutistest koos neid saatvate helidega või ilma helideta, ja mis on ette nähtud näitamiseks vastavate tehniliste vahenditega (kinofilm, telefilm, videofilm jne).

(2) Autoriõigus audiovisuaalsele teosele kuulub selle autorile või ühistele autoritele režissöörile, stsenaariumi autorile, muusikateose autorile, operaatorile ja kunstnikule. Režissööri, stsenaariumi autori, operaatori ja kunstniku varalised õigused lähevad üldjuhul üle teoseprodutsendile, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti. Producersendile eilähe üleaudiovisuaalses teoses kasutatud muusikateoste autori varalised õigused.

(3) Teose producersendiks loetakse füüsilist või juriidilist isikut, kelle finantseerimisel või juhtimisel on teos loodud ja kelle nimi on fikseeritud selles audiovisuaalses teoses.

(4) Selle isiku producersendiks olemist, kelle nimi või nimetus on näidatud audiovisuaalse teoses, presumpeeritakse (eeldatakse), kuni pole tõendatud vastupidist. Tõendamiskohustus lasub producersendiks olemise vaidlustajal.

(5) Režissöörile, stsenaariumi autorile ja heliloojale, aga samuti stsenaariumi plaani, dialoogi ja diktoritekti autorile, kunstnikule, operaatorile, koreograafile, helioperaatorile jateistele audiovisuaalse teose loomises osalenud isikutele kuulub autoriõigus oma teosele, mismoodustab iseseisva tähendusega osa audiovisuaalses teoses ja mida saab kasutada sõltumatult teosest kui tervikust. Sellise teose osas varaliste õiguste teostamine võib toimuda iseseisvalt, kui lepinguga pole ette nähtud teisiti, kuid tingimusel, et selline kasutamine ei kahjusta teosekultuurilise kasutamise huvisid. [21.01.1999]

§ 34. Kogumiku koostaja autoriõigus

(1) Isikul, kes oma loomingulise tegevuse tulemusena materjali valikul ja süstematiseerimisel on loonud kogumiku (kogumiku koostajal), tekib autoriõigus sellele kogumikule.

(2) Intellektuaalse tegevuse tulemusi, millele käesolevat seadust ei kohaldata (§ 5), võib kogumiku koostaja iseseisvalt süstematiseerida ja ümber töötada.

(3) Teoseid, mille osas autoriõiguse kehtivuse tähtaeg on möödunud, võib kogumiku koostaja iseseisvalt süstematiseerida ja ümber töötada, järgides käesoleva seaduse § 44 sätteid.

(4) Autoriõigusega kaitstavaid teoseid võib süstematiseerida ja ümber töötada kogumikku kas originaalis või ümbertöötatud kujul vaid teose autori või tema õigusjärglase nõusolekul, välja arvatud käesoleva seaduse IV peatükis ettenähtud juhud. Kogumiku koostaja on kohustatud järgima kogumikku võetud teose autori autoriõigust.

(5) Ühe isiku poolt kogumiku avaldamine ei piira teisi isikuid sama materjalikasutamiselisesesiva kogumiku loomiseks vastavalt käesoleva paragrahvi 1. ja 4. lõike sätetele.

(6) Ühe isiku poolt koostatud kogumiku ümbertöötamine teiste isikute poolt võib toimuda ainult algse kogumiku koostaja autoriõigust järgides.

§ 35. Autoriõigus tuletatud teosele

(1) Teise autori teosest tuletatud teose autoril tekib autoriõigus oma teosele.

(2) Tuletatud teose loomine, sealhulgas jutustava teose ümbertöötamine draamateoseks või stsenaariumiks, draamateose või stsenaariumi ümbertöötamine jutustavaks teoseks, draamateose ümbertöötamine stsenaariumiks ja stsenaariumi ümbertöötamine draamateoseks, võib toimuda ainult käesoleva seaduse VI peatükis ettenähtud korras ja algse teose looja autoriõigusi järgides.

(3) Isikul, kes on loonud teise autori teose (algse teose) alusel uue, loominguliselt iseseisva algsest teosest sõltumatu teose, tekib autoriõigus sellele teosele. Sellisel juhultuleb ära näidata algse teose autori nimi, teose pealkiri (nimetus) ja allikas, kus teos on avaldatud.

(4) Käesoleva paragrahvi 1. lõike sätteid kohaldatakse kateoste, mille autorid ei ole teada (rahvaloominguteosed, anonüümsed teosed jms), teoste, mille autoriõigusega kaitsmise tähtaeg on möödunud, ja intellektuaalse tegevuse tulemustele, millele käesolevat seadust ei kohaldata (§ 5).

§ 36. Pärija õigused

(1) Autoriõiguse pärimine toimub vastavalt pärimisõiguse üldsätetele kas seaduse võitestamendi järgi.

(2) Seadusjärgsele pärijale lähevad autoriõiguse kehtivusetähtjaks üle käesoleva seaduse §-des 1315 fikseeritud autori varalised õigused, kui testamendiga ei ole ette nähtud teisiti.

(3) Kui autor ei ole oma eluajal ette näinud teisiti, lähevad tema isiklikest mittevaralistest õigustest pärijale üle:

1) õigus lubada lisada autori teosele teiste autorite teoseid (illustratsioonid, eessõnad, järelsõnad, kommentaare, selgitusi, uusi osasid jms) (õigus teose lisadele);

2) õigus vaidlustada mis tahes moonutusi, muudatusi ja teisi ebatäpsusi teoses endas, tema pealkirjas (nimetuses) või autorinime tähistamises ning autorile võitma teoseleantud hinnanguid, mis kahjustavad autori au ja väärikust (õigus autori au ja väärikuse kaitsmisele);

3) õigus avalikustada avaldamata teos (õigus teose avalikustamisele).

(4) Autoril on õigus samasuguses korras, millega määratakse testamendi täitja, nimetada isik, kellele ta paneb oma teose puutumatus ja autori au ja väärikuse kaitsmise pärast oma surma. See isik teostab oma volitusi eluaegselt.

§ 37. Pärijateks mitteolevate autori õigusjärglaste autoriõigus

Füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes ei ole autori pärijateks, võivad autoriga sõlmitud lepingu alusel või käesolevas seaduses otseselt ettenähtud juhtudel üleminna vaid autorivaralised õigused.

VI peatükk

AUTORIÕIGUSE AJALINE KEHTIVUS

§ 38. Autoriõiguse kehtivuse tähtaeg

(1) Autoriõigus kehtib autori kogu eluaja jooksul ja 50 aastat pärast tema surma, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 3942 ettenähtud juhud.

(2) Autoriõigus teosele, mis on esmakordselt avalikustatud 50 aastajooksul pärast autorisurma, kehtib 50 aastat pärast selle teose õiguspärast avalikustamist.

§ 39. Autoriõiguse kehtivus ühise autorsuse korral

Autoriõigus teosele, mille on loonud kaks või enam isikut oma ühisloomingulise tegevusega (§ 30), kehtib teisi autoreid üleelanud ühise autori eluajal ja 50 aastat pärast temasurma.

§ 40. Autoriõiguse kehtivus anonüümselt võltpseudonüümi all avalikustatud teosele

Autoriõigus teosele, mis on avalikustatud anonüümselt võipseudonüümi all, kehtib 50 aastat pärast selle teose õiguspärasest avalikustamist. Kui selletähtaja jooksul teose autor teebüldsusele teatavaks oma kodanikunime või teose autorsuse seostamine teose loonud isikuga eitekiti enam kahtlusi, siis kohaldatakse §-de 38 ja 39 sätteid.

§ 41. Autoriõiguse kehtivus kollektiivsele teosele, audiovisuaalsele teosele ja fotograafiateosele

(1) Autoriõigus kollektiivsele teosele (§ 31), produtsendiautoriõigus audiovisuaalsele teosele (§ 33) ja autoriõigus fotograafiateosele (§ 4 lg 3p 17) kehtib 50 aastat pärast selle teose õiguspärasest avalikustamist.

(2) Kui käesoleva paragrahvi 1. lõikes fikseeritud teos ei ole avalikustatud 50 aasta jooksul pärast selle loomist, siis kehtib autoriõigus 50 aastat pärast teoseloost.

(3) Kui käesoleva paragrahvi 1. lõikes fikseeritud teos avaldatakse jätkuvalt jaandena, siis kehtib autoriõigus 50 aastat pärast iga osa õiguspärasest avalikustamist.

(4) Kollektiivsesse teosesse ja audiovisuaalsesse teosesse võetud iseseisvate teoste suhtes kehtib autoriõigus käesoleva seaduse § 381. lõikes sätestatud tähtajajooksul.

§ 42. Autoriõiguse kehtivus tarbekunsteosele

Autoriõigus tarbekunsteosele kehtib 25 aastat pärast selle teoseloost.

§ 43. Autoriõiguse kehtivuse tähtaja kulgemise algus

Käesolevas peatükis ettenähtud tähtaja kulgemine algab autorisurma-aastale järgneva aasta (§-d 38 lg 1 ja 39) või teose õiguspärasest avalikustamisele või loomisele järgneva aasta (§ 38 lg 2; §-d 40, 41 ja 42) 1. jaanuarist.

§ 44. Teose autorsuse, autori nime, autori au ja väärkuse ning teose pealkirja tähtajatu kaitse

(1) Isiku konkreetse teose autoriks olemist (teose autorsust), autori nime ning autori auväärkust kaitstakse tähtajatult.

(2) Autoriõiguse tähtaja lõppemisel ei ole lubatud teose pealkirja (nimetuse) kasutamise teise autori poolt samaliigilisel teosel, kui selline kasutamine võib kaasa tuua üldsust eksitava autorite samastamise.

§ 45. Teose kasutamine pärast autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemist

Teost, mille suhtes autoriõiguse kehtivuse tähtaeg on lõppenud, võivad vabalt kasutada kõik isikud, järgides käesoleva seaduse § 44 ning Eesti Vabariigi ajaloo- ja kultuurimälestistekaitse seaduse sätteid.

VII peatükk

TEOSE KASUTAMINE

1. PÕHISÄTTED

§ 46. Teose kasutamine teiste isikute poolt

(1) Teose kasutamist teiste isikute poolt ei lubata teisiti kui autori poolt oma varaliste õiguste üleandmise (loovutamise) korral või autori poolt antud loa (litsentsi) alusel, välja arvatud käesoleva seaduse IV peatükis ettenähtud juhud.

(2) Autori poolt oma varaliste õiguste üleandmine või luba teosekasutamiseks peab olemavormistatud kirjalikult, välja arvatud käesoleva seaduse § 492. lõikes ettenähtud juhud.

(3) Autori poolt oma varaliste õiguste üleandmine või loaandmine teose kasutamiseks võib olla piiratud konkreetsete õiguste osas, samuti teose kasutamise eesmärgi, tähtaja, kasutamise territooriumi, ulatuse, viiside ja vahendite osas.

§ 47. Luba (litsents) teose kasutamiseks

(1) Luba (litsents) teose kasutamiseks tähendab võimalust sooritada tegevusi autori varaliste õiguste piirides.

(2) Loa andmisel võib autor endale jätta samasugused õigused, mille ta andis teisele isikule teose kasutamiseks, ning võimaluse anda samasugused õigused kolmandale isikule (lihtlitsents) või loobuda oma üleantud varaliste õiguste teostamisest lepinguga konkreetsetel kindlaksmääratud ulatuses ja tingimustel (ainulitsents).

(3) Teose kasutamiseks loa saanud isik võib lubada kolmandal isikul teost kasutada (litsentsi loovutada) ainult autori eelneval nõusolekul (sublitsents).

2. AUTORILEPING

§ 48. Autorilepingu mõiste

(1) Autorileping on autori või tema õigusjärglase ja teost kasutadasooviva isiku vaheline kokkulepe teose kasutamiseks, mille alusel autor või tema õigusjärglane annab teisele poolele oma varalised õigused või loa teose kasutamiseks lepingu tingimustega ettenähtud ulatuses ja korras.

(2) Autorilepingu võib sõlmida juba olemasoleva teose kasutamiseks või uue teoseloomiseks ja kasutamiseks.

§ 49. Autorilepingu vorm

(1) Autorileping peab olema sõlmitud kirjalikus vormis.

(2) Kirjalik vorm ei ole kohustuslik lihtlitsentsi andmisel, sealhulgas lepingute suhete teose avaldamise kohta perioodilises väljaandes või teatmeteoses, ning suuliste teoste ühekordse ülekandmise kohta raadios ja televisioonis.

§ 50. Tüüp-autorileping

(1) Autoreid esindavate organisatsioonide ja teoste kasutajaid ühendavate organisatsioonide kokkuleppel võidakse kinnitada tüüp-autorilepingud teoste kasutamise üksikute viiside kohta.

(2) Autorileping võib sisaldada tingimusi, mis ei ole käesolevaseadusega võitüüp-autorilepinguga ette nähtud. Autoriga sõlmitud lepingutingimused, mis halvendavad autori olukorda, võrreldes käesolevas seaduses või tüüp-lepingus kindlaksmääratud olukorraga, on kehtetud ja asendatakse seaduse või tüüp-lepingu kindlaksmääratud tingimustega.

§ 51. Autorilepingu sõlmimine

(1) Autorileping loetakse sõlmituks, kui autori või tema õigusjärglase ja teost kasutadasooviva isiku vahel on käesoleva seaduse §-s 49 ettenähtud vormissaavutatud kokkulepe kõigis lepingu olulistest tingimustest.

(2) Autorilepingu olulised tingimused, sõltuvalt teose liigist, on:

1) kasutamisele kuuluva teose täpne kirjeldus (žanr, maht, nimetus jne);

2) teose kasutamise ulatus, eesmärk, viis ja vahendid;

3) teose kasutamise territoorium;

4) autorilepingu kehtivuse tähtaeg ja teose kasutamise algustähtaeg;

5) üleantavad õigused;

6) kasutusloa liik (lihtlitsents, ainulitsents) ning loa edasiloovatamise õiguse andmine (sublitsents);

7) teose kasutamise piiramine kolmandate isikute suhtes;

8) autoritasu suurus, selle väljamaksmise tähtaeg ja kord;

9) poolte vastutus lepingutingimuste mittetäitmise korral;

10) muud tingimused, mille suhtes üks pool nõuab kokkuleppesaavutamist.

(3) Autorilepingus võidakse ette näha leppetrahv, trahv või viivislepingu mittetäitmise võimendatud eetikohase täitmise eest.

§ 52. Autorilepingu kehtivuse tähtaeg

Autorilepingu kehtivuse tähtaeg määratakse poolte kokkuleppel.

§ 53. Teose kasutamise algustähtaeg

(1) Autorilepingu järgi on teost kasutada sooviv isik kohustatud alustama teosekasutamislepinguga kokkulepitud viisil ja tähtajal, välja arvatud käesoleva seaduse § 56 1. lõikes ettenähtud juhul.

(2) Teose kasutamise algustähtaeg ei tohi ületada kolme aastat, alates autori poolt teosekasutajale üleandmise momendist.

(3) Arvestades teose mahtu ja selle kasutamise iseloomu, võidaksetüüp-autorilepinguga ette näha lühemad piirtähtajad, kui on ette nähtud käesolevasparagrahvis.

§ 54. Teose kasutamise piiramine kolmandate isikute suhtes

Autorilepingu järgi varaliste õiguste üleandmise või ainulitsentsiandmise kohta ei ole autoril ega tema õigusjärglasel õigust teise poole kirjalikunõusolekuta anda lepingus nimetatud teost või selle osa kolmandatele isikutele samal viisil kasutamiseks, nagu oli lepinguskokkulepitud, kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti.

§ 55. Autoritasu maksmine

(1) Autoritasu maksmise viis (protsent teose müügihinnast, konkreetselt kindlaksmääratud summa, protsent teose kasutamisel saadavast kasumist jne), tasu suurus, selleväljamaksmisetähtaeg ja kord määratakse autorilepingu poolte kokkuleppel.

(2) Kui Eesti Vabariigi õigusaktidega on kehtestatud autoritasu alammäärad, ei tohiantorilepingus kokkulepitud tasumäärad olla nendest väiksemad.

§ 56. Autorileping uue teose loomiseks (tellimusleping)

(1) Autorilepingu järgi uue teose loomiseks kohustub autor looma teoselepingugakindlaksmääratud tingimustel ja tähtajaks ning selle tellijale kokkulepitud viisil üle andma, tellijakohustub maksuma autorile tasu ning alustama teose kasutamist lepingugakindlaksmääratud tähtajal, kui teose kasutamise osas ei ole kokku lepitud teisiti.

(2) Autor on kohustatud looma teose isiklikult, kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti. Teiste isikute kaasamine teose loomisele ja autorikollektiivi muutmine võivad toimudavate teose tellija eelneval nõusolekul, mis vormistatakse autorilepingu muudatusena.

(3) Teose tellija on kohustatud lepingus kindlaksmääratud tähtajaks teose läbi vaatama ja autorile kirjalikult teatama üleantud teose heakskiitmisest võitagasilükkamisest lepingu ettenähtud alustel või vajadusest teha teoses parandusi koos lepingu tingimustelevastavate paranduste sisu äranäitamisega. Kui autorile lepingugakindlaksmääratud tähtajaks kirjalikkuteadet ei saadatud, loetakse teos tellija poolt heakskiidetuks.

(4) Autorile lepingus ettenähtud autoritasu arvel makstava avansi suurus, väljamaksmisetähtajad ja kord määratakse kindlaks autorilepingus.

§ 57. Lepinguga teose kasutajale üleminevad õigused

(1) Omandiõigus teose käsikirjale, eskiisile, joonisele, magnetlindile, arvutidisketile jms materiaalsele objektile, mille vahendusel teos reprodutseeritakse, läheb üle teosekasutajale ainult autorilepingu otseselt ettenähtud juhul.

(2) Kui autor võõrandab oma teose originaali või koopia, siis eitähenda see tema varaliste õiguste üleandmist või loa andmist teose kasutamiseks, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti.

(3) Tellimuslepingu alusel loodud kujutava kunsti teos läheb üle tellijaomandusse võivaldusse, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti.

(4) Käesoleva paragrahvi 2. ja 3. lõike alusel on teoseomandajal õigus sellist teostüldsusele näidata (eksponeerida) autorile selle eest täiendavat tasu maksmata, kui lepinguga ei ole kindlaks määratud teisiti. Sellist õigust ei ole isikul, kes valdab teose originaali või selle koopiat rendilepingu, tasuta varakasutuse lepingu jms alusel.

(5) Kui autorileping on sõlmitud kirjandus- või kunstiteosekasutamiseks audiovisuaalsete teose loomiseks, kuulub sellise teose kasutajale õigus audiovisuaalset teostüldsusele näidata kinos, televisioonis, kaabelvõrgu kaudu või muude tehniliste vahenditega, dubleerida see teosteise keelde, varustada subtiitritega ning seda teost reprodutseerida ja levitada. Käesoleval lõikesätteid ei kohaldata muusikateoste suhtes.

§ 58. Autori või tema õigusjärglase vastutusautorilepingu rikkumise eest

(1) Autor või tema õigusjärglane on kohustatud autorilepingu järgi saadud autoritasu tagastama juhul, kui teose kasutaja lõpetas lepingu seetõttu, et:

- 1) autor või tema õigusjärglane ei andnud teost üle lepinguga kindlaksmääratud tähtajaks;
- 2) autori poolt lepingu täitmiseks loodud teos ei vasta lepingu tingimustele;
- 3) autor ei teinud kokkulepitud tähtajaks, korras ja ulatuses talle esitatud lepingust tulenevaid parandusi;
- 4) autor rikkus kohustust teha töö isiklikult;
- 5) autor või tema õigusjärglane rikkus käesoleva seaduse § 54 sätteid.

(2) Kui autor ei tagasta temale väljamakstud tasu vabatahtlikult, nõutakse see sisse kohtukorras.

(3) Kui teose kasutaja ei tõenda kohtus autori või tema õigusjärglase süüd lepingu täitmatajätmisel või mittenõuetekohasel täitmisel, jäetakse lepingujärgi saadud tasu autorile.

§ 59. Teose kasutaja vastutus autorilepingu rikkumise eest

(1) Kui teose kasutaja ei kasuta tema poolt heakskiidetud teost või ei alustaselle kasutamist autorilepinguga kindlaksmääratud tähtajal, on ta kohustatud autorile või tema õigusjärglasele välja maksma lepingus kokkulepitud tasu täies ulatuses.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud juhtudel on autoril või tema õigusjärglasel õigus loobuda lepingust ja nõuda lepingu järgi üleantud teose või selle koopiote tagastamist.

(3) Teose kasutaja ei pea maksma autorile või tema õigusjärglasele seda osa tasust, mis kuulunuks väljamaksmisele pärast teose kasutamise algust, kui ta tõendab, etta ei saanud teost kasutada autorist või tema õigusjärglasest olenevate asjaolude tõttu.

§ 60. Kahju hüvitamine

(1) Autorilepingu mõlemal pooltel on õigus nõuda teiselt lepingupoolelt viimase süü tõttu lepingu täitmata jätmisel või mittenõuetekohasel täitmisel tekitatud kahju hüvitamist.

(2) Teise poole süü ja kahju suuruse tõendamise kohustus lasub kahju hüvitamise nõudeesitanud pooltel.

§ 61. Autori õigused organisatsiooni reorganiseerimisel ja likvideerimisel

(1) Kui teose tellijaks või kasutajaks olev organisatsioon reorganiseeritakse, siis läheb autori poolt üleantud varaline õigus või luba teose kasutamiseks üleorganisatsiooni õigusjärglasele, kes vastutab autorilepingust tulenevate kohustuste täitmise eest.

(2) Organisatsiooni likvideerimisel või pankrotistumisel on autoril võitama õigusjärglasel õigus saada autoritasu organisatsioonile üleantud teose eest lepingus kokkulepitud tasu täies ulatuses.

VIII peatükk

TEOSE ESITAJA, FONOGRAMMI TOOTJA NING RAADIO- JATELEVISIOONI ORGANISATSIOONI ÕIGUSED (AUTORI ÕIGUSEGA KAASNEVAD ÕIGUSED)

§ 62. Autori õigusega kaasnevate õiguste mõiste

(1) Teose esitajal, fonogrammi tootjal ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonil on käesolevas peatükis ettenähtud õigused tema loodud resultaatide (autori õigusega kaasnevate õiguste objektile).

(2) Autori õigusega kaasnevate õiguste teostamine ei piira autorit või tema õigusjärglase autori õiguse teostamist. [21.01.1999]

§ 63. Autori õigusega kaasnevate õiguste kehtivus

(1) Käesoleva peatüki sätteid kehtivad teose esitaja suhtes juhul, kui:

1) teose esitajaks on Eesti Vabariigi kodanik või Eesti Vabariigis alaliselt elav isik;

2) teose esitus (lavastus) toimus Eesti Vabariigi territooriumil või

3) teose esitus (lavastus) on salvestatud fonogrammile, mida kaitstakse vastavalt käesoleva paragrahvi 2. lõikele, või

4) teose esitus (lavastus), mis pole salvestatud fonogrammile, on võetud raadio- või teleaastatesse, mida kaitstakse vastavalt käesoleva paragrahvi 3. lõikele.

(2) Käesoleva peatüki sätteid kehtivad fonogrammi tootja suhtes juhul, kui:

1) fonogrammi tootja on Eesti Vabariigi kodanik, Eesti Vabariigis alaliselt elav isik või Eesti Vabariigis asuv juriidiline isik või

2) helide esmakordne fikseerimine fonogrammil toimus Eesti Vabariigi territooriumil või

3) fonogramm avaldati esmakordselt Eesti Vabariigi territooriumil. Avaldamise allmõeldakse fonogrammi koopiade pakkumist üldsusele nõudlust rahuldavaskoguses.

(3) Käesoleva peatüki sätteid kehtivad raadio- jatelevisiooniorganisatsiooni suhtes juhul, kui:

1) selle organisatsiooni asukoht on Eesti Vabariigi territooriumil või

2) teos kantakse üle saatja kaudu, mis asub Eesti Vabariigi territooriumil.

(4) Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse välisriikidekodanike ja juriidiliste isikutesuhtes vastavalt rahvusvahelistele lepingutele, millega Eesti Vabariik on ühinenud.

§ 64. Teose esitaja mõiste

Teose esitajaks käesoleva seaduse tähenduses loetakse näitlejat, lauljat, muusikut, tantsijat, muud isikut või kollektiivi, kes näitleb, laulab, deklameerib, mängibmuusikariistal või muulviisil esitab kirjandus-, kunsti- või rahvaloominguteoseid või juhendab teisi isikuid teosteesitamisel, aga samuti isikut, kes esitab estraadi-, tsirkuse-, nukuteatri- jms numbreid.

§ 65. Teose esitaja õigused

Teose esitajal tekivad teose esituse (interpretatsiooni) suhtes isiklikud mittevaralised javaralised õigused.

§ 66. Teose esitaja isiklikud mittevaralised õigused

Teose esitajale kuuluvad:

1) õigus esituse autorsusele;

2) õigus esitajanimele;

3) õigus esituse puutumatusel;

4) õigus esitaja au ja väärkuse kaitsele oma esituse suhtes.

§ 67. Teose esitaja varalised õigused

(1) Teose esitajale kuulub ainuõigus ise kasutada ja lubada kasutada teoseesitust ning saada poolte vahel kokkulepitud tasu sellise kasutamise eest, välja arvatud käesoleva seadusegaja poolte kokkuleppega ettenähtud juhud.

(2) Vaid teose esitaja nõusolekul on lubatud:

1) seni fikseerimata esituse salvestamine heliplaadile, heli- ja videolindile, filmile jms viisil;

2) esituse raadios või televisioonis ülekandmine, välja arvatud juhud, kui ülekannetehakse esituse salvestiselt või toimub esituse taasülekanne, milleks on loa andnud raadio- ja televisiooniorganisatsioon, kes esituse esmakordselt üle kandis;

3) esituse ülekandmine üldsusele mis tahes tehnilise vahendi abil väljaspool paika, kus esitus toimub, välja arvatud juhud, kui selline ülekanne tehakse esitusesalvestiselt, raadio või televisiooniülekanndelt;

4) esituse heli ja kujutise eraldi kasutamine juhul, kui need on salvestatud koos jamoodustavad ühtse terviku;

5) esituse salvestise reprodutseerimine juhul, kui esituse salvestis oli tehtud ilma esitaja loata või kui esitust on reprodutseeritud teistel eesmärkidel kui esitaja poolt lubatud või kui teos on reprodutseeritud teistel eesmärkidel, kui on ette nähtud käesoleva seaduse §-s 75.

(3) Teose esitaja võib volitada teisi isikuid, sealhulgas autoreid esindavaid organisatsioone, andma luba käesoleva paragrahvi 2. lõikes ettenähtud tegudesooritamiseks.

(4) [kehtetu 21.01.1999]

(5) Oma otseste tööülesannete täitmise korras teosteesitamisel määratakse tööandja jateose esitaja õigused poolte kokkuleppega.

§ 68. Luba esituse kasutamiseks

(1) Esitaja nõusolek esituse kasutamiseks peab olema antud kirjalikult või vormistatud lepinguga.

(2) Kollektiivi poolt esitatud teose kasutamiseks peab olema kõigi sellekollektiivi liikmetenõusolek. Kollektiivi nimel võib anda loa ansambli juht, dirigent, koorijuht, lavastaja või muusik, kes on selleks kollektiivi poolt volitatud.

(3) Kui lepinguga ei ole ette nähtud teisiti, siis

1) luba teose esituse raadio või televisiooni kaudu ülekandmiseks ei annaraadio- ja televisiooniorganisatsioonile õigust esituse salvestamiseks ega teistele organisatsioonidele loa andmiseks teost üle kanda;

2) luba teose esituse raadio või televisiooni kaudu ülekandmiseks jaesitusefikseerimiseks ei anna raadio- ja televisiooniorganisatsioonile õigust salvestisereprodutseerimiseks;

3) luba teose esituse salvestamiseks ja salvestise reprodutseerimiseks ei anna õigust selle salvestise või tema koopia raadio või televisiooni kaudu ülekandmiseks.

§ 69. Fonogrammi tootja mõiste

Fonogrammi (helisalvestise) tootja käesoleva seaduse tähenduses on füüsiline või juriidiline isik, kes esimesena õiguspäraselt salvestas teose esitamisest lähtuva heli või loodusliku heli.

§ 70. Fonogrammi tootja õigused

(1) Vaid fonogrammi tootja nõusolekul on lubatud:

1) reprodutseerida tema fonogrammi;

2) importida tema fonogrammi koopiaid;

3) rentida või muul viisil kasutada anda fonogrammi koopiaid.

(2) Tasu suurus, selle maksmise viisid ja kord fonogrammi kasutamise eest määratakse kindlaks fonogrammi tootja ja kasutaja vahelise kokkuleppega.

§ 71. Fonogrammi kaitse tähis

Oma õiguste ja fonogrammide salvestatud esitajate õiguste tagamiseks on fonogrammitootja kohustatud oma kaubanduslikul eesmärgil tehtud salvestisele või selle ümbrisele kandmasümboli

(täht P ringis), millele on lisatud fonogrammiesmakordse avaldamise aasta. Nimetatud tähisele lisatakse fonogrammi tootja nimi või nimetus ja salvestatud teoste peamised esitajad, kui need ei ole fonogrammil või selle ümbrisel otseselt fikseeritud.

§ 72. Tasu fonogrammi kasutamise eest

(1) Kui kaubanduslikul eesmärgil avaldatud fonogrammi või sellereproduktiooni (ümbersalvestist) kasutatakse raadios või televisioonis või muude tehniliste vahendite kaudu üldsusele ülekandmiseks, siis on teose esitajal ja fonogrammi tootjal õigussaada fonogrammikasutajalt ühekordset tasu sellise ülekandmise eest.

(2) Fonogrammi kasutaja maksab käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud tasu fonogrammi tootjale.

Fonogrammi tootja maksab poole saadud tasust fonogrammide salvestatud teoste esitajatele, kui teoste esitajate ja fonogrammi tootja kokkuleppega ei ole ette nähtud teisiti.

(3) Fonogrammi tootjalt saadud tasu jagatakse fonogrammide salvestatud teoste esitajate vahel või kasutatakse ühiselt vastavalt esitajate kokkuleppele.

§ 73. Raadio- ja televisiooniorganisatsiooni õigused

(1) Vaid raadio- ja televisiooniorganisatsiooni nõusolekul on lubatud:

1) saate taasülekandmine;

2) saate salvestamine;

3) saate salvestise reprodutseerimine juhul, kui selline salvestis oli tehtud ilma temaanõusolekuta, või juhtudel, kui saadet reprodutseeriti teistel eesmärkidel, kuion ette nähtud käesoleva seaduse §-s 75.

(2) Tasu suurus, selle maksmise viisid ja kord saate salvestise kasutamise eest määratakse kindlaks raadio- ja televisiooniorganisatsiooni ning kasutaja vahelise kokkuleppega.

§ 74. Autoriõigusega kaasnevate õiguste tähtaeg

(1) Käesolevas peatükis ettenähtud õigused kehtivad 50 aastat:

- 1) teose esmakordsest esitamisest, juhul kui see pole salvestatud teose esitajasuhtes;
- 2) teose esmakordsest avaldamisest fonogrammi tootja suhtes ja esitajasuhtes, kelle esitus on sellel fonogrammil salvestatud;
- 3) saate esmakordsest eetrisseandmisest raadio- ja televisiooniorganisatsioonisuhtes.

(2) Tähtaja kulgemine algab 1. jaanuarist, mis järgneb aastale, millal toimusid käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud teod.

(3) Käesolevas paragrahvis ettenähtud tähtjaks lähevad autoriõigusega kaasnevad varalised õigused üle pärimise teel.

(4) Teose esitaja autorsust, esitajanime ning esitaja au ja väärikutkaitstakse tähtajatult.

§ 75. Autoriõigusega kaasnevate õiguste piiramine

(1) Teose esitaja, fonogrammi tootja ja raadio- ja televisiooniorganisatsiooni loataniingtasu maksmiseta on lubatud teose esituse, fonogrammi, raadio- ja telesaate ning nende salvestistekasutamine, sealhulgas reprodutseerimise teel:

- 1) oma isiklikeks vajadusteks, arvestades käesoleva seaduse §-de 26 ja 27 sätteid;
- 2) eranditult hariduslikel ja teaduslikel eesmärkidel;
- 3) lühikeste väljavõtetenähtena lülitamiseks päevasündmuste ülevaatesse;
- 4) lühikeste väljavõtetenähtena (tsitaatidena) informatsiooni andmise eesmärgil, järgides esituse, fonogrammi, raadio- ja telesaate kui terviku mõtte õige edasiandmise kohustust;
- 5) raadio- ja televisiooniorganisatsiooni poolt ajutise salvestise tegemiseks ja sellereprodutseerimiseks oma tehniliste vahenditega ja oma saadete tarbeks esitusest, saatest või fonogrammist, mida tal on õigus eetrisse anda. Selline salvestis ja selle reprodutseerimine (koopiad) tuleb hävitada 30 päeva möödumisel selle tegemisest, välja arvatud üks koopia, mida võib säilitada arhiivieksemplarina;
- 6) muudel juhtudel, mil teoste autorite õigusi on piiratud käesoleva seaduse IV peatükis.

(2) Käesolevas paragrahvis ettenähtud vaba kasutamine on lubatud vaid tingimusel, et eipiirata põhjendamatult teose esitaja, fonogrammi tootja või raadio- ja televisiooniorganisatsiooniseaduslike huviseaduse ja selline kasutamine pole vastuolus nende resultaate normaalsemajandusliku kasutamisega. [21.01.1999]

IX peatükk

ÕIGUSTE KOLLEKTIIVNE TEOSTAMINE [21.01.1999]

§ 76. Autoreid, teoste esitajaid, fonogrammide tootjaid, raadio- ja televisiooniorganisatsioone ning teisi õiguste valdajaid esindavad organisatsioonid

(1) Autoritel, teoste esitajatel, fonogrammide tootjatel, raadio- ja televisiooniorganisatsioonidel ning teistel autoriõiguste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste valdajatel on õigus õigusaktidega kehtestatud korras luua ühinguid oma autoriõiguste ja muude käesolevast seadusest tulenevate õiguste ühiseks teostamiseks ning loominguiliste jamajanduslike huvide tagamiseks. Nimetatud kollektiivse esindamise organisatsioonid on mittetulundusühingud, kelle asutamise, tegevuse ja lõpetamise suhtes kohaldatakse mittetulundusühingute seadust (RT I 1996, 42, 811; 1998, 96, 1515; 1999, 10, 155; 23,355) käesolevast seadusest tulenevate erisustega.

(2) Õiguste kollektiivne esindamine toimub järgmiste valdkondade gaseondult:

- 1) muusika- ja kirjandusteoste avalik esitamine;
- 2) muusika-, kirjandus- ja kunstiteoste ülekandmine raadio, televisiooni, kaabelteleviivõrgu, satelliidi ja muude tehnikavahendite vahendusel;
- 3) kujutava kunsti teoste edasimüümise eest tasu kogumine ja jaotamine;
- 4) audiovisuaalse teose ja teose helisalvestise isiklikeks vajadusteks kasutamise eest ettenähtud tasu kogumine;
- 5) raadio- ja televisioonisaadete ning -programmide (sealhulgas neis sisalduvat teoste) kaabelteleviivõrgu vahendusel taasülekandmine;

6) muusika- ja kirjandusteoste helisalvestiste reprodutseerimine ning muusika-, kirjandus- ja muude kunstiteoste audiovisuaalne reprodutseerimine;

7) perioodiliste väljaannete poolt kujutava kunsti teoste ja fotograafiateostereprodutseerimine;

8) teoste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste objektide muukasutamine.

(3) Käesoleva paragrahvi 2. lõike punktides 35 nimetatudvaldkondadega seonduvaidõigusi teostatakse ainult kollektiivse esindamise organisatsioonide kaudu. Seejuures onnendelorganisatsioonidel õigus saada kõikidelt avalik-õiguslikelt jaeraõiguslikelt isikutelt vajalikkutõepärast suulist ja dokumentaalset teavet teoste kasutamise eest ettenähtudtasu kogumise ja jaotamisega seotud mahus. [21.01.1999]

§ 77. Kollektiivse esindamise organisatsioonide tegevuse printsiibid javiisid

(1) Kollektiivse esindamise organisatsioonid teostavad ja kaitsevad oma liikmetevaralisi jaisiklikke mittevaralisi õigusi organisatsiooni põhikirjas ja liikmelepingusettenähtud korras, sealhulgas:

1) annavad nõusoleku teose või autoriõigusega kaasnevateõiguste objekti (esituse, fonogrammi, raadio- ja televisioonisaate või -programmi) kasutamiseks, sõlmides selleks kasutajaga vastava lepingu;

2) otsustavad autoritasu, litsentsitasu, esitajatasu või muu tasu suuruse, pidades vajaduse korral sellealaseid läbirääkimisi;

3) koguvad ja maksavad välja tasu teoste või autoriõigusegakaasnevate õigusteobjektide kasutamise eest;

4) loovad ja käsutavad sihtasutusi Eesti autorite ning teose esitajateloometingimusteparandamiseks ja sotsiaalseks kindlustamiseks ning nende teoste tutvustamiseks välismaal;

5) kaitsevad ja teostavad autorite ning autoriõigusega kaasnevate õigustevaldajateõigusi kohtus ja muudes institutsioonides;

6) arendavad muud tegevust autoriõiguste ja autoriõigusega kaasnevateõigusteteostamise alal vastavalt autoritelt saadud volitustele.

(2) Kollektiivse esindamise organisatsioonid võivad vastava lepingu alusel või seadusessätetatud juhtudel esindada ka oma liikmeks mitteolevaid autoreid ja autoriõigustega kaasnevateõiguste valdajaid.

(3) Ajal, mil autorite või autoriõigusega kaasnevate õigustevaldajate esindamise õigus on kollektiivse esindamise organisatsioonil kas vastavalt seadusele või lepingule, ei saa autorvõi autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja oma sellekohaseid õigusi iseteostada.

(4) Autorite ja autoriõigusega kaasnevate õiguste valdajateõiguste ning seaduslike huvideilmse rikkumise juhtudel on kollektiivse esindamise organisatsioonidel õigus esindada kõiikiautoreid ja autoriõigusega kaasnevate õiguste valdajaid ilma volituse ta.

(5) Kollektiivse esindamise organisatsioonid esindavad välisriigi autoreid ja autoriõigusegakaasnevate õiguste valdajaid välisriikide kollektiivse esindamiseorganisatsioonidega sõlmitudkahepoolsete või mitmepoolsete kokkulepete alusel. [21.01.1999]

§ 78. Kollektiivse esindamise organisatsioonide liikmete garantiid

Autoriõiguste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste ebaseaduslikevõi põhjendamatutepiirangute ärahoidmiseks:

1) tuleb kõik otsused tasu (autoritasu, litsentsitasu, esitajatasu või muutasu) ja sellesttasust organisatsiooni halduskulude katteks mahaarvatava protsendi (vahendustasu) suuruse, tasu kogumise, jaotamise ja väljamaksmise viiside, samuti kogutud tasusotsiaalsetel, kultuurilistel, sihtasutuste loomise või muudel organisatsiooni liikmeteühishuvisid puudutavatel eesmärkidel kasutamise kohta võtta vastuorganisatsiooniliikmete üldkoosolekul või nende poolt volitatud liikmete poolt (volinike või juhatuskoosolekul);

2) tuleb kogutud tasu autorite ja autoriõigusega kaasnevate õigustegavaldajate vaheljaotada võimalikult proportsionaalselt, sõltuvalt teose tegelikust kasutamisest, arvestades sellest maha organisatsiooni liikmete poolt ühiselt otsustatud protsendi halduskuludekatteks ja muudeks käesoleva paragrahvi punktis 1 ettenähtudeesmärkideks;

3) peab organisatsiooni liikmetel olema võimalus saada regulaarset ja täielikku informatsiooni organisatsiooni kogu tegevuse ja oma teose kasutamise ning selle eest saadaoleva tasu kohta;

4) tuleb välisriikide autorite ja autoriõigusega kaasnevate õigustevaldajate suhteskohtaldada samu eeskirju, mis Eesti autorite suhtes;

5) tuleb välisriikide kollektiivse esindamise organisatsioonidele, kellega on sõlmitud kahepoolsed või mitmepoolsed kokkulepped, anda nende nõudmisel kogu vajalik informatsioon nende riikide autorite ja autoriõigusega kaasnevate õiguste valdajate õigustestamise kohta Eestis. [21.01.1999]

§ 79. Kaabellevivõrgu vahendusel taasülekandmiseõiguse teostamine kollektiivseesindamise organisatsioonide kaudu

(1) Kaabellevivõrgu vahendusel taasülekandmise õigust saavad autorid ja autoriõigusegakaasnevate õiguste valdajad (teose esitajad, fonogrammitootjad ning raadio- jatelevisiooniorganisatsioonid) teostada ainult käesoleva seaduse §-s 76 nimetatud kollektiivseesindamise organisatsioonide kaudu.

(2) Kui autor, teose esitaja, fonogrammi tootja või raadio- jatelevisiooniorganisatsioon ei ole oma õiguste teostamiseks sõlminud lepingut ühegi kollektiivseesindamise organisatsiooniga, on neid volitatud esindama see organisatsioon, kes esindab sama kategooria autoreid ja autoriõigusega kaasnevate õiguste valdajaid. Kui selliseid kollektiivse esindamiseorganisatioone on mitu, võib autor ja autoriõigusega kaasnevate õigustevaldaja valida, kes neist on volitatud tema õigusi teostama.

(3) Käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud autoril, teoseesitajal, fonogrammi tootjal jaraadio- ning televisiooniorganisatsioonil on kaabellevi operaatori ja kollektiivse esindamiseorganisatsiooni vahelisest lepingust tulenevalt samad õigused ning kohustused kui autoril, teoseesitajal, fonogrammi tootjal ja raadio- ning televisiooniorganisatsioonil, kes on andnud omaõiguste esindamise üle sellele kollektiivse esindamise organisatsioonile.

(4) Käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud autor, teose esitaja, fonogrammi tootja jaraadio- ning televisiooniorganisatsioon võivad nõuda neil saada olevat tasu kolmeaasta jooksulülekannde toimumise päevast.

(5) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud ei kohaldata, kui raadio- võitelevisiooniorganisatsioon kannab ise kaablivõrgu vahendusel üle oma saadet või programmi. Seejuures ei ole oluline, kas õigused kuuluvad raadio- ja televisiooniorganisatsioonile enesele või on õigused antud talle üle teiste autorite või autoriõigusegakaasnevate õiguste valdajate poolt. [21.01.1999]

X peatükk

ÕIGUSTE KAITSE JA VASTUTUS [21.01.1999]

§ 80. Vastutuse üldpõhimõtted

Käesolevas seaduses ja muudes autoriõigusaktides sätestatud autoriõiguste või autoriõigusega kaasnevate õiguste, samuti neis sätestatud nõueterikkumine toob kaasa tsiviil-, kriminaal- või haldusvastutuse. [21.01.1999]

§ 81. Autoriõiguste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste tsiviilõiguslik kaitse

(1) Autoriõiguste või autoriõigusega kaasnevate õigusterikkumise ja käesoleva seadusening muude autoriõigusaktide täitmisel tekkinud vaidluse korral võib üks pool või mõlemad pooled pöörduda vaidluse lahendamiseks kohtusse.

(2) Tsiviilõiguslikult kaitstakse rikutud õigusi lisaks tsiviilseadustiku üldosa seaduse (RT I 1994, 53, 889; 65, õiend; 89, 1516; 1995, 2628, 355; 49, 749; 87, 1540; 1996, 40, 773; 42, 811; 1998, 30, 409; 59, 941; 1999, 10, 155) §-s 112 loetletud viisidele veel:

1) moraalse kahju eest materiaalse hüvitise väljamõistmisega;

2) õiguserikkumise läbi omandatud vara väljamõistmisega;

3) lepingu lõpetamisega;

4) õigustrikkuva tegevuse keelamisega.

(3) Kui õigustatud isiku või tema esindaja poolt käesoleva paragrahvi 2. lõike punkti 2 alusel esitatud nõue on kaasatud autoriõigusaktide rikkumisest tulenevasse kriminaalasja või haldusõiguserikkumise asja, siis antud asjas kuriteo või haldusõiguserikkumise läbi saadud vara erikonfiskeerimise otsuse tegemisel mõistetakse õigustatud isiku kasuks samaotsusega väljasama rahasumma või erikonfiskeeritud muu vara ekvivalent rahas.

(4) Kui teos on autoriõigusakte rikkudes avalikustatud, salvestatud, reprodutseeritud, levitatud, imporditud, muudetud jne, võib õigustatud isik nõuda:

1) teose taastamist esialgsel kujul või

2) teose koopia muutmist spetsiifiliste vahenditega või

3) piraatkoopia hävitamist.

(5) Käesoleva paragrahvi 4. lõike punktides 2 ja 3 sätestatud ei kohaldata arhitektuuriteosesuhtes.

(6) Piraatkoopia üleandmine autorile, autoriõigusega kaasnevate õiguste valdajale võinende esindajale ei ole lubatud. [21.01.1999]

§ 82. Autoriõiguste ja autoriõigusega kaasnevate õiguste karistusõiguslik kaitse

(1) Kui füüsiline isik on rikkunud autoriõigusi või autoriõigusega kaasnevaid õigusi, samuti autoriõigusaktis sätestatud nõudeid juriidilise isiku huvides, võib kohaldada tõeaeagselt füüsilise isiku kriminaalvastutust ja juriidilise isiku haldusvastutust.

(2) Piraatkoopia sisse- ja väljavedu loetakse tollieeskirjade rikkumiseks. Juriidilise isikuvastutus piraatkoopia sisse- või väljaveo eest sätestatakse tolliseaduses (RT I 1998, 3, 54; 36/37, 552; 51, 756; 1999, 10, 156).

(3) Juriidilise isiku käesoleva paragrahvi 2. lõikes nimetatud haldusõiguserikkumismenetlemisel juhindutakse käesoleva seaduse §-des 83 ja 84 sätestatud ning haldusõiguserikkumiste seadustikust (RT 1992, 29, 396; RT I 1997, 6668, 1109; 73, 1201; 81, 1361 ja 1362; 86, 1459 ja 1461; 87, 1466 ja 1467; 93, 1561, 1563, 1564 ja 1565; 1998, 2, 42; 17, 265; 23, 321; 30, 410; 34, 484; 36/37, 552 ja 553; 38, 562; 51, 756 ja 759; 52/53, 771; 60, 951 ja 952; 64/65, 1004; 86/87, 1409; 98/99, 1574; 103, 1695; 108/109, 1783; 1999, 4, 53; 10, 149 ja 156; 16, 267, 271, 272 ja 276; 23, 350; 29, 398 ja 404; 30, 415; 31, 425) käesolevast seadusest tulenevate erisustega.

(4) Juriidilisest isikust haldusõiguserikkujale kohaldatud rahatrahvi otsuse, samuti käesoleva seaduse § 81 3. lõikes sätestatud korras tehtud otsusetäitmisel juhindutakse täitemenetluse seadustikust (RT I 1993, 49, 693; 1997, 43/44, 723; 1998, 41/42, 625; 51, 756; 61, 981; 103, 1695; 1999, 18, 302; 27, 380). [21.01.1999]

§ 83. Juriidilise isiku haldusvastutus

(1) Juriidilise isiku poolt autoriõiguste või autoriõigusega kaasnevate õiguste, samuti autoriõigusaktis sätestatud nõuete rikkumise eest, välja arvatud käesoleva paragrahvi 2.6. lõikes nimetatud juhul, määratakse rahatrahv 20 000 kuni 50 000 krooni.

(2) Juriidilise isiku poolt piraatkoopiaga kauplemise eest määratakse rahatrahv 50 000 kuni 100 000 krooni.

(3) Juriidilise isiku poolt teose avaliku esitamise, üldsusele näitamise või üldsusele ülekanndmise eest, kui seejuures kasutati piraatkoopiat, määratakse rahatrahv 50 000 kuni 150 000 krooni.

(4) Juriidilise isiku poolt teose ebaseadusliku reprodutseerimise vastase kaitsevahendi, samuti satelliidi või kaabli vahendusel ülekantava signaali ebaseaduslikuvastuvõtmise vastase kaitsevahendi kõrvaldamiseks mõeldud tehnilise vahendi või seadme valmistamise, omandamise, hoidmise, kasutamise, edasitoimetamise, müümise või üleandmise eest, määratakse rahatrahv 150 000 kuni 200 000 krooni.

(5) Juriidilise isiku poolt arvutiprogrammi kasutamise eest, kui arvutiprogramm on reprodutseeritud (installeeritud) selle juriidilise isiku arvutisüsteemi ilma autori võitena õiguste valdaja loata, määratakse rahatrahv 150 000 kuni 250 000 krooni.

(6) Juriidilise isiku poolt teose või autoriõigusega kaasnevate õiguste objekti ilma teose autori, tema õiguste valdaja või autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja loata reprodutseerimise (piraatkoopia valmistamise) eest - määratakse rahatrahv 250 000 kuni 500 000 krooni. [21.01.1999]

§ 84. Menetlus juriidilise isiku haldusõiguserikkumise asjas

(1) Juriidilise isiku haldusõiguserikkumise korral on protokoll koostamise õigus:

1) Kultuuriministeeriumi levitalituse ametiisikul käesoleva seaduse § 83 1.3. lõikes nimetatud juhul;

2) politseiametnikul.

(2) Protokollis näidatakse selle koostamise aeg ja koht; asutuse nimi ja aadress, kelle nimel protokoll koostatakse; protokoll koostanud isiku ametinimetuse ja ees- ning perekonnanimi; õiguserikkuja (äri) nimi, asukoht ja registrikood; õiguserikkuja pädeva esindaja ametikoht ja ees- ning perekonnanimi; õiguserikkumise koht, aeg ja kirjeldus; viide käesolevase seaduse § 83 vastavale lõikele, mis näeb ette vastutuse selle haldusõiguserikkumise eest; õiguserikkuja esindaja seletus ja muud andmed, mis on vajalikud asja õigeks lahendamiseks.

(3) Käesoleva seaduse §-s 83 nimetatud haldusõiguserikkumise asja arutab halduskohtunik.

(4) Käesoleva seaduse §-s 83 nimetatud haldusõiguserikkumise asja arutamisel kuuluvad erikontrollidele:

- 1) haldusõiguserikkumise toimepanemise vahend;
- 2) haldusõiguserikkumise läbi omandatud vara;
- 3) teose ebaseadusliku reprodutseerimise vastase kaitsevahendi, samuti satelliidivõikaabli vahendusel ülekantava signaali ebaseadusliku vastuvõtmise vastasekaitsevahendikõrvaldamiseks mõeldud tehniline vahend või seade;
- 4) piraatkoopia. [21.01.1999]

XI peatükk

SEADUSE RAKENDAMINE [21.01.1999]

§ 85. Piraatkoopia tuvastamine ja selle edasise käibetõkestamine

(1) Tsiviilkohtu- ja kriminaalmenetluses ning menetluses haldusõiguserikkumiste asjades lähtutakse teose koopia käsitamisel piraatkoopiana:

- 1) autori, tema õiguste valdaja, autoriõigusega kaasnevate õiguste valdaja või nende esindajate poolt antavatest ütlustest, esitatavatest dokumentidest, teose legaalsest koopiast või muudest eelnimetatud isikutelt lähtuvatest faktilistest andmetest või
 - 2) autoriõigusega kaasnevate õiguste objektile või selle pakendil nõuetekohase erimärgistuse puudumisest.
- (2) Piraatkoopia erikonfiskeerimist kohaldatakse, sõltumata karistusekohaldamisest.
- (3) Piraatkoopia erikonfiskeerimist kohaldatakse, sõltumata asjaolust, kellele seepiraatkoopia kuulus.
- (4) Arhitektuuriteose ebaseadusliku koopia suhtes erikonfiskeerimist ei kohaldata.
- (5) Erikonfiskeeritud piraatkoopia hävitatakse.
- (6) Heauskelt piraatkoopia soetanud isikul on õigus esitada kohtusse hagitemale piraatkoopia müünud või muul viisil üle andnud isikuvastu. [21.01.1999]

§ 86. Erikonfiskeeritud arvutisüsteemi edasine käitlemine

- (1) Käesoleva seaduse §-s 83 nimetatud haldusõiguserikkumise asjades haldusõiguserikkumise toimepanemise vahendina erikonfiskeeritud arvutisüsteemantakse tasuta üle Haridusministeeriumile.
- (2) Haridusministeerium kõrvaldab käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud arvutisüsteemi osaks olevast arvutist sinna ilma autori või tema õiguste valdaja loata installeeritud arvuti programmi ja annab selle arvutisüsteemi tasuta riigi-, munitsipaal- või avalik-õiguslikule õppeasutusele alaliseks kasutamiseks «tiigrihüppe» sihtprogrammiraames. [21.01.1999]

§ 87. Autoriõiguse komisjon

- (1) Intellektuaalse omandi kaitse taseme Eesti poolt võetud rahvusvaheliste kohustuste levastavuse jälgimiseks, samuti autoriõiguste või autoriõigusega kaasnevate õiguste rikkumiste ja käesoleva seaduse ning muude autoriõigusaktide täitmisel tekkinud vaidluste poolte kokkuleppekohtuväliseks lahendamiseks moodustab Vabariigi Valitsus asjatundjatest Kultuuriministeeriumijuurde igaks järgneva kaheaastaseks perioodiks alalise autoriõiguse komisjoni (edaspidi *komisjon*).
- (2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes nimetatud vaidlustes komisjonipoolt tehtud lahendiga mittenõustumise korral on asjast huvitatud isikul õigus pöörduda samas vaidluses kohtu poole.
- (3) Komisjon annab Vabariigi Valitsusele kaks korda aastas ülevaate olukorrast intellektuaalse omandi kaitse taseme vastavusest Eesti poolt võetud rahvusvaheliste kohustustele, esitades vajaduse korral samas ettepanekud sellealase tegevuse tõhustamiseks.
- (4) Kohus kaasab sellekohase vajaduse puhul komisjoni liikmeid eksperdinakäesolevasseaduses ja muudes autoriõigusaktides sätestatud nõuete rikkumisest tulenevates tsiviil-, kriminaal- ja haldusõiguserikkumiste asjades. [21.01.1999]

§ 88. Enne käesoleva seaduse jõustumist loodud teoste jateoste esitajate, fonogrammitootjate ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonide poolt loodud resultaaside kaitse

- (1) Käesolev seadus laieneb ka nendele teostele ja teose esitajate, fonogrammitootjate ning raadio- ja televisiooniorganisatsioonide poolt loodud resultaasidele, mis on loodud enne 1992. aasta 12. detsembrist.
- (2) Käesoleva seadusega teoste ja teose esitajate, fonogrammi tootjate ning raadio- ja

televisiooniorganisatsioonide poolt loodud resultaate kasutamisele kehtestatud nõuded ei laiene juhtumitele, mil nende kasutamine leidis aset enne 1992. aasta 12. detsembrist.

(3) Teoste osas, mille autoriõiguse kehtivuse tähtaeg on lõppenud, kaitseb teose autorsust, autori nime ning autori au ja väärikust Kultuuriministeerium (§ 441. lõige). Seda säte kohaldatakse ka teoste esitajate suhtes (§ 74 4. lõige). [21.01.1999]

§ 89. Seaduse rakendusaktid

(1) Käesoleva seaduse §-des 13 ja 15 sätestatud autoriõiguste rakendamiseks võib Vabariigi Valitsus või tema volitusel kultuuriminister anda määrusi.

(2) Vabariigi Valitsusel on õigus kehtestada nõuded autoriõigusega kaasnevate õigusteteatud objektide käibe dokumenteerimisele. [21.01.1999]

SID